עין משפט נר מצוה

כו א ב ג מיי' פ"א מהלכות פרה אדומה הלכה טו:

כז ד מיי' פ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב הל"ח:

כח ה ו מיי' פרק י"ג מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ו:

כט ז מיי' פי"ג מהל' פרה אדומה הל' ה:

עשאוה כטמא שרץ אלא מעתה לא תטמא אדם אלמה תניא [א]חותכה ומטבילה טעון טבילה ואלא [ב]עשאוה כטמא מת אי הכי תיבעי הזאת שלישי ושביעי אלמה תניא חותכה ומטבילה טעון טבילה אין [ג]הזאת שלישי ושביעי לא אלא עשאוה כטמא מת בשביעי שלו והתניא מעולם לא חידשו דבר בפרה אמר אביי שלא אמרו קורדום מטמא מושב כדתניא[א] [ד]והיושב על הכלי [ה]יכול כפה סאה וישב עליה תרקב וישב עליה יהא טמא ת"ל והיושב על הכלי אשר ישב עליו יטמא מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: [ו]הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה: מנה"מ [ז]א"ר חנין [ח]דאמר קרא [2]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשאו לכל מה שבכף אחת מתיב רב [ט]כהנא [י]הוסיף ר"ע הסלת והקטרת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתו פסל את כולו והא דרבנן היא ממאי מדקתני רישא העיד רבי שמעון בן בתירא [כ]על אפר חטאת שנגע הטמא במקצתו שטימא את כולו וקתני הוסיף ר"ע אמר ר"ל משום בר קפרא

לא

עשאוה כטמא שרץ. לעולם בעלמא לא בעי הערב שמש ר"א לכלים הנגמרים בטהרה ואפ"ה איכא היכירא לפי ששפופרת של חטאת (א) עשאן כאילו נגעו בשרץ לענין מנין ראשון ושני הלכך אי לאו דפרה נעשית בטבולי יום זו היתה צריכה הערב שמש: **אלא מעתה.** דלא עשאוה אלא כטמא שרץ: **לא תטמא אדם.** דהא טמא שרץ לאו אב הטומאה הוא ואינו מטמא אדם שלא מצינו טומאה לאדם וכלים הנוגעין בטמא שקיבל טומאה מאחרים חוץ מטמא מת שנאמר והנפש הנוגעת תטמא עד הערב (במדבר יט): **כטמא מת.** כאילו נטמא במת שמטמא אדם: **לא חידשו דבר בפרה.** אע"פ שעשו בה מעלות הרבה בשביל הזלזול הזה שהיו מטמאין כהן השורפה לעשותו טבול יום לא חידשו בגזרות מעלותיה דבר שאינו מצוי בשום מקום ואם כשאמרת שעשו בה כלים הנגמרין בטהרה כטמא מת הרי אין לך חדוש גדול מזה: **שלא אמרו קורדום מטמא מושב.** כלומר לא נתנו טומאה בפרה לכלי שאינו ראוי לטומאה כגון לומר קורדום שאינו מיוחד לישיבה ואינו נעשה אב הטומאה במושב הזב (ב) בפרה אבל בכלי הראוי לקבל טומאה חידשו בה לעשות שאינו נוגע במת כנוגע במת: **תרקב.** תלי סאה: **אשר** (ג) **ישב.** מדלא קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד לישב שם תמיד: **הוסיף ר"ע כו'.** רישא קתני העיד ר"ש על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו פסל את כולו: **לבונה וגחלים.** אע"ג דלאו אוכל נינהו חיבת הקדש מכשרתן לטומאה: **פסל את כולן.** לפי שהכלי מצרפן יחד. והך עדות מדרבנן היא מדקתני רישא על אפר חטאת כו' והיא ודאי על כרחך דרבנן היא דלאו מקרא דר' חנין ליכא למילף אלא קדשי מזבח אבל אפר פרה לא:

לא

יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו. בפרק ר"ע (שבת דף פד: ושם) עביד ק"ו ומה פכין קטנים שטהורים בזב כו' שאין להם תוך הראוי למגע בשר זב טמאים במת מפך שטמאה במדרס אינו דין שטמאה במת והקשה הר"ר אברהם מכל הכלים ליעבד ק"ו שאין בני מדרס כדאמרינן הכא עמוד ונעשה מלאכתנו טמאים במת מפך כו' ועוד קשה לר"י ליעבד ק"ו מכלי חרס גדולים שטהורים אפי' פתוחים במדרס הזב כדאיתא בפרק ר"ע (ג"ז שם) [דיליף מדכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו בטומאת מת משתעי קרא מפך כו' וי"ל דלא דמי דכל הכלים הא דלא מטמאו מדרס לאו משום דכלי הן אלא משום דלאו בני מדרס נינהו דלא שייך שם וכן כלי חרס גדולים דטהורים במדרס וטמאים במגע בשר טומאת הזב התם משום טומאת מת ושרץ [בתוך] רחמנא תליא דאיתקש לשק כל כלי עץ אבל טומאת מדרס לאו מטעם תוך הוי אלא מטעם מיוחד לישיבה הלכך מפך שמטמא מדרס והוא דינו לא יטמא במת כיון דלית ליה תוך אבל השתא עבדינן ק"ו מפכין קטנים שטהור בהם מגע והיסט שישנן בכלל גדולים ושייך ביה מטעם תוך והכא טהור מטעם גזרת הכתוב דכיון דלא שייך ביה מגע בשר הזב גם מגע עצרו ומעיינו לא שייך ביה ושוו אפ"ה הן לטומאת מת כגדולים כ"ש דמפך שיש שם גם טומאה דזב כגון מדרס שיטמא במת ותו לא שייך לחלק שכן מיוחד לישיבה דהואיל ומהני בו יחוד ישיבה דלא שייך לפכין קטנים מטעם תוך ואפ"ה יהו טמאים מדרס הזב הוי הק"ו גמור הואיל ולית להו טומאת תוך דשייכא בהו. הר"י:

שאם נגע טבול יום במקצתו. הקשה הר"ר נסים גאון דמשמע הכא דנתקדשו בכלי מדמהני בהו צרוף ואילו בשילהי פרק טרף בקלפי ביומא (דף מד: ושם) נתפזרו לו קב גחלים מככבן לאמה והיכי מככבן הא מפסיד בקדש ותירץ דבירושלמי דמכילתין מוקמי לה (ד) בשל יום הכפורים ההיא דהכא וזה לשון ירושלמי ר' יוסי בר חנינא בשם ר' יוחנן מפני מה אומרים שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שנזקקו לכליין ר' אחא אומר בשם ר"ל יודעים היו שכלי שרת מחברין מה באו להעיד על הסלתות על הלבונה ועל הקטורת ועל הגחלים ניחא סולת קטורת ולבונה גחלים מאי א"ר בון תיפתר בגחלים של יוה"כ שכמה שהיה חותה היה מכנים אבל של כל יום לא כההיא דתנן נתפזר ממנו קב גחלים מכבדו לאמה ומיהו הר"י היה מפרש הירושלמי הכי גחלים מאי כלומר למה פוסל את כולם כיון שיש הרבה שאינו צריך ומוקי לה בשל יוה"כ דהכל צריך וה"ה דמצי לאוקמי במחתה של כל יום אלא משום דלא פסיק ליה אי מחתה של כסף שחותה בה קדושה אי לא וכלי שרת מחברן משמע כל כלי שמכניסין דומיא דלבונה וקטורת וכ"ת הא אמרינן בסמוך דמדרבנן מיהא אפילו שאינו צריך לכלי כלי נמי מצרף איכא למימר היינו למ"ד צירוף דאורייתא אבל למ"ד צירוף דרבנן לא יועיל כלום והשתא דאתינן להכי גם מה שהקשה הרב ר' נסים יתכן דכלי אינו מצרף רק הראוי לו ומה שאין צריך לו בו ביום אין בכך כלום אם מפסידו ור"ת מתרץ דכלי שרת אין מקדשין אלא לדעת אך קשה להר"ר אלחנן דפלוגתא היא שילהי לולב וערבה (סוכה דף מט: ושם) וי"א מקדשין ומיהו פ"ק דמנחות (דף ז.) ובהתודה (שם דף עח: ושם) איכא מאן (ה)דמוכח מן ולקחו את כל כלי השרת (במדבר ד) דאין מקדשין אלא לדעת ופלוגתא דאמוראי הוא דהוי דלא אשכחן פלוגתא דתנאי וי"מ מחתה דכסף אינה קדושה כי אם אותה שמערה בה ונתפזרו לו קב גחלים דמכבדן לאמה איירי במחתה של כסף וקשה להר"ר אלחנן דהא מזבח מקדש את דבר הראוי לו ולא ידענא מאי תיובתיה דהא מוריד גחלים מן המזבח לארץ פליגי בה רבי יוחנן ור"ל משמע דלא שייך בגחלים ראוי למזבח(ו):

והא דרבנן הוא. משמע הא לאו הכי הוה שייך שפיר צירוף דאורייתא מדלא קדייק רק מהוסיף ועוד מדקאמר ממאי דהאי צירוף מדרבנן אלמא דאית ליה דאורייתא וכן בפ"ב דפסחים (דף לה.) והבשר כל טהור יאכל בשר לרבות עצים ולבונה וכן בפ"ב דחולין (דף לו:) אלא חיבת הקדש מכשרת דאורייתא מנלן כו' אלא מסיפא כל טהור יאכל בשר לרבות עצים ולבונה ובפרק כל הפסולים (זבחים דף לג.) טמא שאכל קדש לפני זריקה חד אומר לוקה וחד אומר אינו לוקה אבל בטומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר קרא והבשר כו' ואמר מר לרבות עצים ולבונה אלמא עיקר קרא להכי הוא דאתא ובפרק כל שעה (פסחים דף כד:) והבשר למה לי לרבות עצים ולבונה בשר למה לי לרבות אימורין כו' והא דקאמר בזבחים שילהי ב"ש (דף מו:) והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ומשני לפסול בעלמא התם מדאורייתא מיהא הוי פסול להקרבה ולא קאמר דהוי פסול אלא לאפוקי איכא דאמר התם לוקה וכי אומרים בפסחים (דף לה.) עצים ולבונה בני קבלת טומאה נינהו וכי אוכלין נינהו אלא מעלה דאורייתא מיהא הוי ומעלה דלאו אוכל הוא ושוי ליה אוכל וכן מייתי התם העריב שמשו אוכל בתרומה כו' הביא כפרתו כו' והאי גברא חזי אלא מעלה והתם דאורייתא הוא דהא בהערל (יבמות דף עד:) מפיק ליה מקרא דקאמר ג' קראי כתיבי והשתא משמע לעולם הוי צירוף דאורייתא גבי עצים ולבונה וכי קאמר הש"ס בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כד.) יצאו עצים ולבונה שאין מקבלין טומאה י"ל דר"ל בלי הכשר אע"ג דחיבת הקדש מכשרתו דאורייתא מ"מ לא פסיק ליה כיון דעלי חולין לא מקבלי טומאה דאורייתא אפי' בהכשר אי לאו יתורא דקרא א"כ איכא למימר דלא מרבינן אלא בהכשר וכי קאמר בפסחים (דף יט.) אלמא צירוף דרבנן לעדותו דר"ע דרבנן אבל עצים ולבונה לעולם דאורייתא ולא כפרש"י דקאמר דדייק התם צירוף דגבי מעלות דרבנן ולר"ע דעצים ולבונה לאו בנות קבולי טומאה נינהו דאורייתא דלאו אוכל הוא לא יתכן כדפרישית בכל הני שהבאתי וגם משמעות דשמעתין לא משמע הכי אלא דייק דצירוף דרבנן מהא דקתני רישא העיד רבי שמעון על אפר חטאת וכו' ואפר

חטאת

◆

רבינו חננאל

עשה הפרה אלא לר' אליעזר אי אמרת בעלמא נמי לא בעי הערב שמש הכא בשפופרת גבי מי חטאת מאי היכירא לצדוקין איכא ופריק ר' זירא עשאוה לשפופרת זו כטמא שרץ הילוך כל הכלים הנגמרין בטהרה וכל טמא שרץ בעי הערב שמש וזו להוציא מן הצדוקין לא הצריכוה הערב שמש. ומקשינן אי הכי דשפופרת זו כטמא שרץ היא לא תטמא אדם אלמא תניא חותכה ומטבילה וטעון טבילה פי' החותכה נמי בעי טבילה. ואסיקנא אלא עשאוה לשפופרת זו כטמא מת ביום שביעי שלו דלא בעי הזאה ובעי הערב שמש. ומקשינן איני דלעלמא כלים הנגמרין בטהרה מטבלינן להו משום חששא דלמא ניתזה צינורא מפי ע"ה עליה ונשארה לחה עד אחר גמירתה ולגבי מי חטאת עשאוה לשפופרת שחתכה למי חטאת כטמא מת בשביעי שלו ומשום הכי מטבלינן לה. והתניא לא חדשו דבר בפרה כלומר לא החמירו בפרה משאר טמאות דעלמא. ופריק אביי מאי לא חדשו שלא אמרו קורדום מטמא מושב משום חומרא דפרה אלא כיון דעלמא לא הוי קרדום מטמא מושב לגבי פרה נמי לא הוי מושב. כדתניא והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא. אשר ישב מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו. אלו שש מעלות נוהגות בקדש ובחולין שנעשו על טהרת הקדש וכדרב נחמן אבל חמש האחרונות נוהגות בקדש ואין נוהגות בחולין שנעשו על טהרת הקדש: מעלה שביעית הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה. וא"ר חנין צירוף זה מן התורה שנאמר כף אחת עשרה זהב וגו' כיון שכתיב כף ידענו שהיא אחת אחת דכתב רחמנא למה לי אלא ללמדך שכל מה שבכף אחת. ומותיב רב כהנא הוסיף ר' עקיבא הסולת והקטרת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתו שפסל כולו. והא מדרבנן היא מדקתני רישא העיד ר' שמעון בן בתירא על אפר חטאת שנגע

מסורת הש"ס

א) שבת נט. נדה מט., ב) [פסחים יט.], ג) [עיין תוספות מנחות כד. ד"ה שאין וכו' וכד"ה צירוף דאורייתא], ד) פסחים שם יומא מח. [עדיות פ"ח מ"ח], ה) [הוכחה זו לא מצאתי וכן נשאלתי מהגאב"ד מהר"י ז"ל], ו) [ועי' תוס' יומא מו: ד"ה כי פליגי],

◆

תורה אור השלם

1. וְהַיֹּשֵׁב עַל הַכְּלִי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו ו

2. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: במדבר ז יד

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עשאוה וכו' של חטאת עשאוהו כאילו נגע בשרץ: (ב) ד"ה שלא אמרו וכו' במושב הזב שיהא טמא בפרה: (ג) ד"ה אשר ישב מדלא קרינן אשר ישב: (ד) תוס' ד"ה שאם וכו' דבירושלמי דמכילתין מוקמי לה ההוא דהכא בשל יום הכפורים וזה לשון ירושלמי:

◆

מוסף רש"י

והיושב על הכלי. ה"ג לה בת"כ וכל הכלי אשר ישב עליו. רישא דקרא וכל המשכב וגו', יכול כל כלי במשמע, ואפילו אין עשוי לישיבה (שבת נט.). תרקב. תלי סאה, פי' תרי וקב (שם). ת"ל כו' אשר ישב. מדלא כתיב גבי משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב, וכתיב ישכב ישב, משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד, במיוחד לשכיבה ולישיבה, וגבי משכב נמי דריש ליה התם הכי, ובכל הספרים כתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליו, וקרא אחר הוא, ומפרשים אותו התלמידים מדכתיב היושב על הכלי אשר ישב עליו, שתי ישיבות ריבה הכתוב, ללמדך דבמיוחד לישיבה קאמר, ולא היא, דשתי ישיבות דקאמר טובא צריכי, כדמפרש התם יושב אע"פ שלא נגע אלא ישב או נתלה ולא נגע טמא דאיצטריך למיכתב גבי זב שטימא כלי בישיבתו ואע"פ שלא נגע, ואיצטריך גבי טהור נמי שנטמא גם הוא ביושבו עליו אע"פ שלא נגע, ועוד בת"כ לאו אהאי קרא קאי לה (שבת נט.). מי שמיוחד לישיבה. הוא דהוי אב הטומאה, דכתיב יכבס בגדיו וגו' (נדה מט:). כף אחת. בקטורת כתיב דקודש הוא (פסחים יט.). הוסיף ר"ע. בעדות (שם). והלבונה והגחלים. אע"ג דלאו אוכלין נינהו חיבת הקודש מכשרתן ומשויא להו אוכל בפ' כל שעה (שם). פסל את כולו. שזו היא מאחת עשרה מעלות שאמרו שהכלי מצרף כל מה שבתוכו להיות כאלו נגע בכולו (יומא מח.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones